

## АСПІРАНТСЬКІ СТУДІЇ

УДК 37:616.89-008.434:004

### ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЛОГОПЕДИЧНІЙ ПРАКТИЦІ: МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ

Діана Абдульвапова

*Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького*

**Анотація:**

У статті розглянуто роль цифрових технологій у логопедичній практиці та їхній вплив на ефективність корекційно-розвивальної роботи з дітьми, які мають мовленнєві порушення. Окреслено переваги використання комп'ютерних програм, мобільних застосунків, онлайн-платформ і спеціальних технічних засобів. Водночас проаналізовано проблеми, що виникають у процесі впровадження цифрових технологій: недостатня підготовка фахівців, брак ресурсів, ризики перевантаження дітей екранним часом. Визначено перспективи розвитку цифровізації логопедичної практики у контексті інклюзивної освіти.

**Ключові слова:**

логопедія; цифрові технології; корекційна педагогіка; мобільні застосунки; інклюзія; дистанційне навчання.

**Resume:**

**Abdulvapova Diana. Using digital technologies in speech practice: opportunities and challenges.**

The article analyzes the role of digital technologies in modern speech therapy practice and their influence on the effectiveness of correctional and developmental work with children who have speech disorders. The authors emphasize that digitalization of education has transformed the traditional approaches of speech therapists, providing new ways to individualize learning, enhance motivation, and ensure accessibility of correctional assistance regardless of geographical or social limitations. The study defines the key concepts of «digital technologies», «information and communication technologies», and «speech therapy work», highlighting their interrelation in the process of speech development and correction.

Particular attention is paid to the advantages of computer programs, mobile applications, interactive boards, and online platforms, which contribute to the activation of visual and auditory perception and the integration of multisensory learning. The article also discusses gamification as an innovative tool that enhances children's engagement through play-based elements such as rewards, levels, and competitions. Examples of the most effective digital resources are provided, including «Speech Blubs», «Articulation Station», «Gus on the Go», and Ukrainian-developed programs such as «Logomer» and «Zvukovyчок».

The authors underline the challenges of implementing digital technologies in speech therapy, including insufficient digital competence of specialists, limited technical resources in education institutions, and the risk of excessive screen exposure for children. The prospects of integrating artificial intelligence (AI), virtual reality (VR), and adaptive educational platforms are identified as promising directions for the further development of speech therapy. The article concludes that the successful digitalization of speech therapy requires a comprehensive approach, professional training of specialists, and the creation of national platforms with open access to specialized resources.

**Key words:**

speech therapy; digital technologies; corrective pedagogy; mobile applications; inclusion; distance learning.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку освіти та корекційної педагогіки характеризується активним впровадженням цифрових технологій. Логопедія як наука і практика не стоїть осторонь цього процесу. Використання інноваційних цифрових інструментів у роботі логопеда стає актуальною потребою, оскільки дозволяє індивідуалізувати навчання, зробити його більш наочним і доступним, а також забезпечити дистанційний формат взаємодії з дітьми та їхніми батьками.

Однак цифровізація логопедичної практики супроводжується низкою викликів. Не всі фахівці мають достатній рівень цифрової компетентності, бракує адаптованих україномовних ресурсів, а також існують ризики надмірного використання екранних технологій,

що може негативно позначитися на здоров'ї дітей. До цього додаються й інші проблеми сучасного контексту.

По-перше, повномасштабна війна в Україні створила додаткові бар'єри для забезпечення стабільного освітнього процесу: перебої з електроенергією, обмежений доступ до інтернету, часті повітряні тривоги та необхідність навчання в укриттях значно ускладнюють проведення онлайн-занять. Безпекові фактори змушують педагогів і дітей працювати в стресових умовах, що знижує ефективність корекційної роботи.

По-друге, матеріально-технічна база багатьох закладів освіти залишається недостатньою: бракує сучасних комп'ютерів, інтерактивних дошок, якісних мікрофонів, ліцензійного

програмного забезпечення. Це особливо відчутно у сільських школах і спеціальних закладах.

По-третє, відсутня чітка державна політика щодо цифровізації логопедичної роботи. Попри активне впровадження цифровізації освіти загалом, логопедична галузь часто залишається поза увагою реформ. Немає спеціалізованих державних програм, стандартів чи платформ для підтримки логопедів у цифровому середовищі.

Усі ці фактори зумовлюють потребу у комплексному підході до цифровізації логопедичної практики, який має враховувати не лише технологічний, а й соціально-психологічний і безпековий аспекти освітнього процесу.

Водночас цифрові інструменти відкривають нові можливості для інклюзивного навчання, забезпечення доступу до логопедичної допомоги у віддалених регіонах, розширення спектра діагностичних і корекційних методик. Саме тому аналіз потенціалу цифрових технологій у логопедичній практиці є вкрай актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогодні у корекційній педагогіці існує велика кількість наукових праць, присвячених питанням впровадження ІКТ в систему корекційної освіти. Зокрема, в межах цього дослідження вважаються корисними наукові здобутки в галузі інформатизації корекційної педагогіки таких фахівців, як О. Василенко, А. Гета, В. Заїка, О. Легкий, С. Миронова, С. Нетьосов, В. Синьов, В. Стинська, С. Чупахіна та ін.

До кола дослідників, які торкалися окремих аспектів цифровізації логопедичної діяльності, належать Т Коломоєць – дослідження використання цифрових технологій у логопедичній роботі; Г. Мицик – дослідження формування цифрової компетентності майбутніх фахівців у галузі логопедії; Л. Черніченко – питання підготовки логопедів до використання цифрових інструментів у професійній діяльності; О. Станіченко – питання цифрової компетентності логопедів у контексті НУШ.

Водночас є необхідність більш глибокого та системного вивчення можливостей використання цифрових технологій у практиці корекційно-логопедичної роботи, що дозволить підвищити ефективність освітнього процесу та розширити інструментарій спеціалістів.

Формулювання цілей статті. Мета статті – аналіз можливостей та викликів, пов'язаних із застосуванням цифрових технологій у логопедичній практиці.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний етап розвитку освіти та корекційної педагогіки характеризується активною інтеграцією цифрових технологій у навчальний процес. Використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у логопедичній практиці відкриває

нові можливості для підвищення ефективності корекційно-логопедичної роботи, забезпечення індивідуалізації навчання та розвитку мовленнєвих навичок у дітей з особливими освітніми потребами.

Логіка нашого дослідження передбачає, що для обґрунтованого аналізу використання цифрових технологій у логопедичній практиці необхідно спочатку визначити ключові поняття: «цифрові технології», «інформаційно-комунікаційні технології» (ІКТ) та «логопедична робота».

Надання чітких визначень кожного з цих термінів дозволяє уточнити межі дослідження, систематизувати підходи до впровадження ІКТ у корекційно-логопедичну практику та забезпечити однозначне тлумачення основних категорій, що використовуються у роботі.

Цифрові технології – це сукупність електронних засобів, програмного забезпечення та інформаційних ресурсів, що забезпечують створення, обробку, збереження, передачу й використання цифрової інформації з метою підвищення ефективності навчального процесу.

Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) – це сукупність методів, технічних засобів і програмних ресурсів, що використовуються для збирання, зберігання, передавання, оброблення й подання інформації в освітньому процесі, зокрема в дистанційному та інклюзивному форматах.

Логопедична робота – це система діагностичних, корекційно-розвивальних і профілактичних заходів, спрямованих на подолання порушень мовлення, розвиток комунікативних і когнітивних навичок дитини.

Впровадження цифрових технологій у логопедичну практику має під собою низку психолого-педагогічних підґрунть.

По-перше, воно відповідає вимогам сучасної освітньої парадигми, яка орієнтується на індивідуалізацію та диференціацію навчання. Логопедична робота, що передбачає тісний зв'язок з особливостями розвитку дитини, потребує використання інструментів, які дозволяють враховувати її темп, когнітивні можливості, емоційний стан. Цифрові засоби надають можливість налаштовувати складність завдань, змінювати темп, повторювати матеріал необмежену кількість разів.

По-друге, цифровізація відповідає когнітивно-візуальним особливостям сучасних дітей. Дослідження свідчать, що покоління «Z» і «Альфа» має більш розвинене кліпове мислення, краще сприймає інформацію у візуально-ігровому форматі. Використання мультимедійних матеріалів у логопедії (анімація, інтерактивні схеми, віртуальні картки) сприяє підвищенню мотивації.

По-третє, цифрові технології забезпечують доступність освітніх послуг. Для дітей з обмеженими можливостями здоров'я або тих, хто перебуває на домашньому навчанні, дистанційні логопедичні заняття можуть стати єдиним способом отримати корекційну допомогу.

Сучасні логопедичні програми поділяють на: тренажери артикуляційної моторики (наприклад, «Логомер»), що дозволяє у інтерактивній формі повторювати вправи для м'язів артикуляційного апарату; програми для розвитку фонематичного слуху та звуковимови («Диво-слово», «Звуковичок»); діагностичні програми, які автоматизують процес обстеження дитини (Цимбал-Слатвінська, 2021, с. 23).

Такі ресурси забезпечують швидкий зворотний зв'язок, дозволяють проводити автоматичну перевірку відповідей, що економить час логопеда.

Мобільні застосунки вирізняються гнучкістю й зручністю у використанні вдома. Відомими є: «Speech Blubs» – застосунок для тренування вимови через імітацію; «Articulation Station» – інтерактивні картки для постановки звуків; «Gus on the Go» – навчання мовлення через ігрові історії (Чупахіна, 2020).

Особливість мобільних додатків у тому, що вони забезпечують продовження логопедичної роботи поза кабінетом – дитина може тренуватися вдома разом із батьками.

Інтерактивні дошки (SMART Board, Promethean, Mimio) стали важливим інструментом у логопедичній практиці, оскільки поєднують традиційні форми роботи (малювання, запис, показ картинок) із цифровими можливостями. Завдяки цьому логопед може створювати динамічні вправи, де дитина взаємодіє з матеріалом безпосередньо на екрані – пересуває об'єкти, обводить малюнки, повторює артикуляційні пози (Черніченко, 2020, с. 186).

Наукові дослідження свідчать, що діти з дислексією чи дисграфією значно краще засвоюють матеріал, коли завдання мають інтерактивний компонент. Наприклад, вправа з добору правильних складів до картинки може виконуватися шляхом «перетягування» карток на інтерактивній дошці, що водночас розвиває моторику й увагу.

Крім того, мультимедійні матеріали (відеоінструкції з артикуляційної гімнастики, анімовані історії, аудіозаписи) сприяють багатоканальному сприйняттю інформації. Дитина чує, бачить і відтворює, що відповідає принципам мультисенсорного навчання. Важливим є й те, що використання мультимедіа дозволяє урізноманітнити заняття, уникнути одноманітності та перевтоми дітей.

Розвиток онлайн-платформ відкрив нові горизонти для логопедичної практики. Використання сервісів Zoom, Google Meet, Microsoft Teams дозволяє організовувати індивідуальні та групові заняття у дистанційному форматі. Під час пандемії COVID-19 саме ці інструменти стали основним способом підтримки логопедичної допомоги, і нині вони активно застосовуються у роботі з дітьми, які перебувають у віддалених регіонах або не можуть відвідувати офлайн-заняття.

Логопеди, працюючи онлайн, використовують інтерактивні дошки (Jamboard, Miro, Whiteboard.fi), де дитина виконує вправи разом із фахівцем. Наприклад, на віртуальній дошці логопед може показати артикуляційну позу, а дитина намалює чи підпише відповідний звук (Куренкова, 2023, с. 30).

Важливим інструментом стають спеціалізовані логопедичні онлайн-сервіси. Один із відомих прикладів – «TinyEYE Online Therapy» (Канада), де логопед і дитина взаємодіють через спеціально створені вправи, а батьки отримують докладні звіти про успіхи. В Україні також поступово з'являються подібні платформи, хоча їхній розвиток поки що обмежений технічними і фінансовими можливостями.

Онлайн-платформи дають змогу долучати батьків до корекційного процесу; зберігати записи занять для подальшого аналізу; створювати персональні електронні кабінети учнів; формувати електронні портфоліо, що відстежують прогрес дитини.

У процесі дослідження спектру цифрових технологій, які можуть застосовуватись у логопедичній практиці, виявлено, що всі цифрові засоби такого типу умовно діляться на основні та допоміжні (рис. 1).

Гейміфікація – один із найефективніших напрямів застосування цифрових технологій у логопедії. Її суть полягає у використанні ігрових механізмів (рівні, бали, досягнення, змагання) для підвищення мотивації та активності дитини. Як приклад можна використовувати наступні ігри:

«Звукова ферма» – дитина «годує тварин», правильно вимовляючи слова зі складними звуками;

«Повітряна кулька» – кожна правильна вимова допомагає «надути кульку» до певного рівня;

«Мандрівка до казкової країни звуків» – серія етапів, де дитина отримує нагороди за правильну артикуляцію;

«Звуковий лабіринт» – гра для тренування фонематичного слуху, де потрібно знайти шлях, вимовляючи відповідні склади.

## ЦИФРОВІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ В РОБОТІ ЛОГОПЕДА

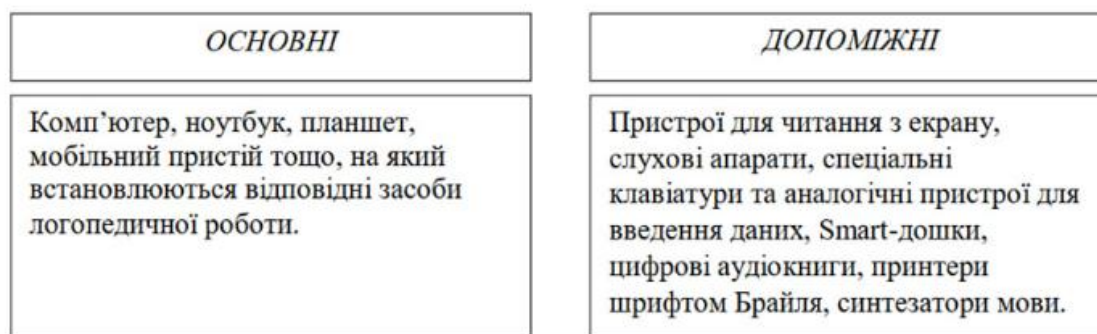


Рис. 1. Цифрові освітні технології, що можуть бути використані у логопедичній практиці (Байбара, 2016, с. 22)

Досвід показує, що діти із затримкою мовленнєвого розвитку або фонетико-фонематичними порушеннями більш охоче виконують завдання, коли вони подані у формі гри. Наприклад, дитині пропонується «пройти рівень» – правильно вимовити 10 слів, щоб «перемогти монстра» чи «зібрати скарби» (Черніченко, 2020, с. 186).

Застосунки типу «Speech Blubs» чи «Articulation Station» використовують ігровий сюжет, де дитина отримує нагороди за виконання завдань. Це не лише стимулює інтерес, але й дозволяє формувати навички через багаторазове повторення у ненав'язливій формі.

Гейміфікація також має терапевтичний ефект: знижує тривожність під час виконання вправ; формує позитивну мотивацію; сприяє

соціалізації, якщо застосунок передбачає командну гру. Таким чином, ігрові технології виступають не лише розважальним, а й важливим педагогічним інструментом у логопедії (Коломоєць, & Ворох, 2020, с. 27).

Досить позитивною тенденцією подальшого розвитку цифрових технологій у логопедичній роботі можна вважати той факт, що експерти ІТ-сфери у співпраці з провідними логопедами-практиками регулярно розробляють нові й удосконалюють існуючі логопедичні програмні продукти, що дозволяє фахівцям, що працюють з дітьми, у яких ООП, йти в ногу з часом. У межах цього дослідження доцільним вважаємо огляд найбільш популярних продуктів, що застосовуються логопедами (табл. 1).

Таблиця 1

**Характеристика програмних продуктів,  
що використовуються в логопедичній практиці для роботи з дітьми з ООП**

Види програмних продуктів	Програмні продукти	Можливості використання в логопедичній роботі	Функціональні можливості
Комп'ютерний тренажер	«Дельфа-130», «Дельфа-141», «Дельфа-142» різних версій	Корекція порушень усного та писемного мовлення у дітей із ЗНМ та когнітивними порушеннями. Придатна для дітей зі спотвореннями слуху. Корекція дихання під час мовлення та голосових функцій. Розвиток словниково-граматичної складової мовлення.	Ігровий підхід до корекції мовних порушень. Опція багаторазово дублювати потрібний тип вправ і мовленнєвий матеріал, використовувати різноманітний матеріал (картинки, букви, склади, слова, речення, звукову мову), працювати на різних рівнях складності, одночасно з логопедичною роботою виконувати корекцію сприйняття, уваги, пам'яті.

Види програмних продуктів	Програмні продукти	Можливості використання в логопедичній роботі	Функціональні можливості
Спеціалізована комп'ютерна програма	«Ігри для Тигри»	Виправлення загального відставання мовлення. Результативна для праці над лікуванням порушень мови при дизартрії, дислалії, ринології, заїканні, а також при вторинних мовних порушеннях.	Понад 50 вправ, об'єднаних у 4 тематичні блоки відповідно до основних аспектів корекційної роботи: «Фонематика», «Просодика», «Лексика» і «Звуковимова». Основні дидактичні принципи: системний і діяльнісний підхід до корекції порушень мовленнєвого розвитку; ігрова форма навчання; інтерактивність; мультисенсорний вплив, при якому слухове сприйняття інформації поєднується з опорою на зоровий контроль, що дозволяє задіяти аналізатори і сприяє активізації компенсаторних механізмів; диференційовані підходи до навчання.
Програмно-апаратний комплекс	«Світ звуків» (містить три модулі: «Світ звуків І», «Світ звуків ІІ», «Видима мова»)	Формування і корекція усного мовлення. Дає змогу візуалізувати найтипівший перелік базових складових мови: мовне дихання, голосоутворення наявність чи відсутність голосу, голосовведення: інтенсивність голосу, його діапазон та фонетичне оформлення голосу.	Містить перелічені модулі: «Присутність звуку», «Гучність», «Гучність і голос», «Звучність», «Активізація голосу», «Висота голосу», «Автоматичне відтворення фонем», «Точність репродукції фонем», «Диференціація двох фонем», «Ланцюжок фонем», «Спектр висоти та гучності у фразі», «Спектр звуку».
Комп'ютерна технологія	«Демосфен»	Комп'ютерна методика лікування заїкання «Демосфен 07» віртуально відтворює ситуації спілкування (невдоволення, критика, лестоці, гнів, прохання, дружлюбність, агресія, заперечення тощо) і розвиває комунікаційні навички невербального контакту згідно з базовими принципами NLP.	Користувач після прослуховування в навушниках фрази «віртуального співрозмовника» має вимовити у мікрофон відповідь. Після кожної репліки користувача програма оцінює рівень встановлення контакту між користувачем і «віртуальним співрозмовником» шляхом порівняння відповідності двох ключових параметрів мовлення – темпоритму та інтонації.

Незважаючи на очевидні переваги, цифровізація логопедичної практики стикається з низкою проблем: чимало логопедів у закладах освіти, особливо старшого покоління, не володіють достатніми навичками роботи з сучасними програмами та гаджетами. Це потребує системного підвищення кваліфікації. Не всі заклади мають інтерактивні дошки, планшети чи ліцензійні програми. У сільських школах логопед нерідко працює лише з паперовими картками. Психологи зазначають, що понад 1,5-2 години безперервної роботи за екраном негативно впливають на увагу, зір, поставу. Тому цифрові заняття мають бути чітко дозовані. Живе спілкування з педагогом важко замінити, адже важливою складовою логопедичної допомоги є емоційна підтримка, невербальна комунікація, міміка. Діти з малозабезпечених родин часто не мають доступу до інтернету або сучасних пристроїв, що ускладнює впровадження інновацій.

Ці виклики потребують комплексного вирішення на рівні державної політики, підготовки кадрів і матеріального забезпечення закладів освіти.

Майбутнє цифровізації логопедичної практики пов'язане з такими напрямками: штучний інтелект (AI).

Штучний інтелект (AI) – це галузь інформатики, що займається створенням систем, здатних виконувати інтелектуальні функції, подібні до людських: розпізнавання мовлення, аналіз, навчання, прийняття рішень (Куренкова, 2023, с. 248).

Уже сьогодні розробляються системи, які автоматично аналізують мовлення дитини, виявляють дефекти звуковимови й пропонують вправи для їх виправлення. Це значно розширить можливості логопеда у діагностиці та моніторингу.

Використання VR-окулярів дозволяє створювати «занурювальні» середовища, де дитина відпрацьовує мовленнєві ситуації – наприклад, спілкування в магазині чи у транспорті. Це допомагає формувати практичні мовленнєві навички в умовах, наближених до реальності.

Адаптивні освітні платформи. Вони аналізуватимуть рівень дитини й автоматично добирають завдання. Такі системи вже тестуються у сфері вивчення іноземних мов і мають перспективу для логопедії.

Використання електронних щоденників і портфоліо дозволить зберігати всі результати

логопедичної роботи, надавати доступ батькам та вчителям, забезпечувати прозорість процесу. Онлайн-технології відкривають можливості участі у міжнародних проєктах, обміну досвідом і методиками між логопедами з різних країн.

Висновки. Отже, проведене дослідження дозволяє зробити низку важливих узагальнень. Цифрові технології поступово стають невід'ємним елементом логопедичної практики. Вони не замінюють традиційних методів, але суттєво підсилюють їхню ефективність завдяки мультимодальності впливу, інтерактивності та можливості адаптації матеріалу до індивідуальних потреб дитини. Розробка і впровадження спеціалізованих програмних продуктів для логопедів відкриває нові шляхи корекційної роботи: від тренування фонематичного слуху й автоматизації звуків до розвитку зв'язного мовлення та когнітивних процесів. Особливе значення мають ігрові та віртуально-реалістичні технології, які підвищують мотивацію дітей до занять. Онлайн-платформи та дистанційні формати занять довели свою ефективність у період пандемії COVID-19 і зберігають актуальність надалі. Вони забезпечують доступність логопедичної допомоги для дітей із віддалених населених пунктів, дітей з особливими освітніми потребами, а також для сімей, які з різних причин не можуть відвідувати очні заняття. Попри численні переваги, існують серйозні виклики, серед яких: технічні труднощі (нестабільний інтернет, відсутність якісного обладнання), низька цифрова грамотність частини педагогів і батьків, недостатня кількість україномовних спеціалізованих програм. Також виникає проблема стандартизації та оцінювання результатів використання таких інструментів. Перспективними напрямками подальшого розвитку є: створення національних платформ для логопедів з відкритим доступом до навчальних ресурсів; поєднання традиційних та цифрових методів у комплексних корекційних програмах; удосконалення системи підготовки й підвищення кваліфікації фахівців у галузі логопедії з акцентом на використанні цифрових технологій.

Таким чином, використання цифрових технологій у логопедичній практиці має значний потенціал для підвищення ефективності корекційної роботи, розширення її можливостей і забезпечення більшої доступності. Водночас їхня успішна інтеграція потребує комплексного підходу, належного технічного забезпечення та професійної підготовки фахівців.

#### Список використаних джерел

Байбара, Т. В. (2016). Роль освітнього інформаційно-комунікаційного середовища в роботі вчителя-

#### References

Baibara, T. V. (2016). The role of the educational information and communication environment in the work of a speech

- логопеда. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія.* (31), 22–28.
- Коломоєць, Т., & Ворох, В. (2020). Розвиток мовлення дітей-аутистів сучасними дидактичними засобами. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології.* 8 (102), 27–40.
- Куренкова, А. В. (2023). Інноваційні технології мовленнєвого розвитку дітей з ЗНМ в роботі вчителя-логопеда. *Актуальні питання гуманітарних наук.* 62 (2), 248–254.
- Куренкова, А. В. (2023). Використання методів візуалізації в роботі з дітьми з тяжкими порушеннями мовлення. *Inclusion and Diversity.* 30–33.
- Цимбал-Слатвінська, С. В. (2021). Проблеми дистанційного корекційно-розвиткового процесу: модифікація співпраці логопеда та батьків. *Інноваційна педагогіка.* 32 (1), 23–26.
- Черніченко, Л. А. (2020). Модель підготовки майбутніх логопедів до інноваційної діяльності в умовах інклюзивної дошкільної освіти. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. Умань.* 1 (5), 186–174.
- Чупахіна, С. В. (2020). Формування готовності майбутніх учителів до використання інформаційних технологій в інклюзивному навчанні молодших школярів з ускладненням процесів розвитку і соціалізації: *монографія.* Івано-Франківськ. 234 с.
- therapist teacher. *Scientific Journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Series 19: Correctional Pedagogy and Special Psychology,* (31), 22–28. [in Ukrainian].
- Kolomoiets, T., & Vorokh, V. (2020). Speech development of autistic children using modern didactic tools. *Pedagogical Sciences: Theory, History, Innovative Technologies,* 8 (102), 27–40. [in Ukrainian].
- Kuriienkova, A. V. (2023). Innovative technologies of speech development of children with general speech underdevelopment in the work of a speech therapist. *Current Issues of the Humanities,* 62 (2), 248–254. [in Ukrainian].
- Kuriienkova, A. V. (2023). The use of visualization methods in working with children with severe speech disorders. *Inclusion and Diversity,* 30–33. [in Ukrainian].
- Tsymbal-Slatvinska, S. V. (2021). Problems of the remote correctional and developmental process: modification of cooperation between the speech therapist and parents. *Innovative Pedagogy,* 32 (1), 23–26. [in Ukrainian].
- Chernichenko, L. A. (2020). Model of training future speech therapists for innovative activities in inclusive preschool education. *Collection of Scientific Works of Uman State Pedagogical University,* 1 (5), 174–186. [in Ukrainian].
- Chupakhina, S. V. (2020). Formation of readiness of future teachers to use information technologies in inclusive education of younger schoolchildren with developmental and socialization difficulties: monograph. Ivano-Frankivsk. 234 p. [in Ukrainian].

**Відомості про автора:**

Абдильвапова Діана Ленмарівна  
Мелітопольський державний педагогічний  
університет імені Богдана Хмельницького  
Наукове Містечко, вулиця, 59, Запоріжжя,  
Запорізька обл., 69000, Україна

doi: 10.33842/22195203-2025-35-136-250-256

Матеріал надійшов до редакції 14. 11. 2025 р.  
Прийнято до друку 19. 11. 2025 р.

**Information about the author:**

Abdulvapova Diana Lenmarivna  
Bogdan Khmelnytsky Melitopol State  
Pedagogical University  
Scientific Town, Street 59, Zaporizhzhia,  
Zaporizhzhia region, 69000, Ukraine

doi: 10.33842/22195203-2025-35-136-250-256

Received at the editorial office 14. 11. 2025.  
Accepted for publishing 19. 11. 2025.